Η Θεανθρώπινη Εξέλιξη (Γέροντας Ιουστίνος Πόποβιτς)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 17 Ιουνίου, 2009

Ζητάς να σου απαντήσω στο ερώτημα, αν μπορεί η επιστημονική αντίληψη περί της εξελίξεως του κόσμου και του ανθρώπου να συνυπάρξει με την παραδοσιακή ορθόδοξη αίσθηση και γνώση. Ακόμη, ρωτάς, το ποια είναι στην περίπτωση αυτή η στάση των Πατέρων και για το αν υπάρχει γενικώς η ανάγκη για μια τέτοια συνύπαρξη. Με πολλή συντομία λοιπόν γράφω τα εξής:

Η ανθρωπολογία της Καινής Διαθήκης στήκει και πίπτει επάνω στην ανθρωπολογία της Παλαιάς. Όλο το Ευαγγέλιο της Παλαιάς Διαθήκης: ο άνθρωπος — εικόνα του Θεού! όλο το Ευαγγέλιο της Καινής Διαθήκης: ο Θεάνθρωπος —εικόνα του άνθρωπου. Ό,τι ουράνιο, θείο, αιώνιο, αθάνατο και αμετάβλητο στον άνθρωπο αποτελεί μέσα του την εικόνα του Θεού, το θεοειδές του ανθρώπου.

Αυτό το θεοειδές στον άνθρωπο κακοποιήθηκε με την εθελούσια αμαρτία εκείνου, με την σύμπραξη με τον διάβολο, μέσω της αμαρτίας και του θανάτου ως απόρροιας της παραβάσεως. Γι' αυτό και ο Θεός έγινε άνθρωπος, για να ανακαινίσει την εφθαρμένη από την αμαρτία εικόνα Του. Γι’ αυτό ενηνθρώπησε και έμεινε στον κόσμο των ανθρώπων ως Θεάνθρωπος, ως Εκκλησία, για να προσφέρει στην εικόνα του Θεού —τον άνθρωπο— όλα τα απαραίτητα μέσα ώστε αυτός ο παραμορφωμένος θεόμορφος άνθρωπος να μπορέσει μέσα στο Θεανθρώπινο σώμα της Εκκλησίας, με την βοήθεια των ιερών μυστηρίων και των αρετών, να ωριμάσει: *«εις άνδρα τέλειον, εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος του Χριστού»* (Εφ. 4, 13). Αυτή είναι η Θεανθρώπινη ανθρωπολογία. Ο σκοπός του θεοειδούς όντος που λέγεται άνθρωπος είναι ένας: να γίνει σταδιακά τέλειος, όπως ο Θεός Πατήρ, να γίνει Θεός κατά χάριν, να επιτύχει την θέωση, την θεοποίηση, την Χριστοποίηση, την Τριαδοποίηση. Κατά τους Αγίους Πατέρες, «Θεός ενηνθρώπησε, ίνα ο άνθρωπος Θεός γένηται» (Μέγας Αθανάσιος).

Όμως, οι αποκαλούμενες "επιστημονικές" ανθρωπολογίες διόλου δεν αναγνωρίζουν το θεοειδές της ανθρώπινης υπάρξεως. Με αυτό, αρνούνται προκαταβολικά την Θεανθρώπινη εξέλιξη του ανθρωπίνου όντος.
Αν ο άνθρωπος δεν αποτελεί την εικόνα του Θεού, τότε ο Θεάνθρωπος και το Ευαγγέλιό Του αποτελούν κάτι το αφύσικο για έναν τέτοιον άνθρωπο, κάτι το μηχανικό και απραγματοποίητο. Τότε, ο Θεάνθρωπος Χριστός είναι ένα ρομπότ, που

κατασκευάζει άλλα ρομπότ. Ο Θεάνθρωπος γίνεται ένας δυνάστης αφού θέλει από τον άνθρωπο, δια της βίας, να πλάσει ένα ον τέλειο, όπως ο Θεός. Στην ουσία μιλάμε για μία δικανική ουτοπία, μια αυταπάτη και ένα απραγματοποίητο "ιδανικό". Στο τέλος — τέλος, πρόκειται για ένα μύθο, για μία αφήγηση.

Αν ο άνθρωπος λοιπόν, δεν είναι μια θειοειδής ύπαρξη, τότε και ο ίδιος ο Θεάνθρωπος είναι περιττός αφού οι επιστημονικές θεωρίες περί εξέλιξης δεν δέχονται ούτε την αμαρτία, αλλά ούτε και τον Σωτήρα της αμαρτίας. Στον επίγειο κόσμο της "εξέλιξης" τα πάντα είναι φυσικά και χώρος για αμαρτία δεν υπάρχει. Γι' αυτό και είναι κωμικό να γίνεται λόγος περί Σωτήρος και σωτηρίας από την αμαρτία. Σε τελική ανάλυση τα πάντα είναι φυσικά: η αμαρτία, το κακό και ο θάνατος. Γιατί, αν όλα στον άνθρωπο συμβαίνουν και δίδονται ως αποτέλεσμα της εξέλιξης, τότε δεν υπάρχει κάτι το οποίο χρειάζεται να σωθεί σε αυτόν αφού τίποτε αθάνατο και αμετάβλητο δεν έχει μέσα του παρά όλα του είναι γήινα και χοϊκά και σαν τέτοια είναι παροδικά, φθαρτά και νοητά.

Μέσα σε έναν τέτοιο κόσμο της "εξέλιξης" δεν έχει θέση ούτε η Εκκλησία, η οποία είναι το σώμα του Θεανθρώπου Χριστού. Η θεολογία πάλι η οποία θεμελιώνει την ανθρωπολογία της επάνω στην "επιστημονική" θεωρία της εξέλιξης δεν είναι τίποτε περισσότερο από μια αυτοαναίρεση. Πρόκειται στην ουσία για θεολογία δίχως Θεό και ανθρωπολογία δίχως άνθρωπο. Αν ο άνθρωπος δεν είναι η αθάνατη, αιώνια και Θεανθρώπινη εικόνα του Θεού, τότε όλες οι θεολογίες και όλες οι ανθρωπολογίες δεν είναι παρά μια ανόητη φάρσα, μια τραγική κωμωδία.

Η ορθόδοξη θεολογία και η σχέση, που έχουμε με τους Αγίους Πατέρες, είναι η οδός και ανάβαση μας προς την Θεανθρώπινη, την ορθόδοξη Παναλήθεια. Αυτό είναι κάτι, που θέλει ανάλυση, είναι για όσους ασχολούνται με τα ευαγγελικά ζητήματα επάνω στον πλανήτη. Όλα πάλι τα ευαγγελικά προβλήματα επικεντρώνονται ουσιαστικά στο πρόβλημα του ανθρώπου. Και όλα τα προβλήματα του ανθρώπου επικεντρώνονται σε ένα μόνο πρόβλημα, εκείνο του Θεανθρώπου. Μονάχα ο Θεάνθρωπος αποτελεί την λύση στο καθολικό αίνιγμα, που λέγεται άνθρωπος. Δίχως Θεάνθρωπο και έξω από τον Θεάνθρωπο, ο άνθρωπος πάντα —συνειδητά ή όχι— μεταλλάσσεται σε υπάνθρωπο, σε ομοίωμα ανθρώπου, σε υπεράνθρωπο, σε διαβολάνθρωπο. Απόδειξη και αποδείξεις για τούτο; Όλη η Ιστορία του ανθρωπίνου γένους.

_____

Ο όσιος πατήρ Ιουστίνος Πόποβιτς γεννήθηκε στις 25 Μαρτίου 1884 στην πόλη Βράνιε της νοτίου Σερβίας. Εκοιμήθη οσιακά στις 25 Μαρτίου το 1979. Σπούδασε θεολογία στη Σερβία, Ρωσσία και Αγγλία και ανεκηρύχθη το 1926 διδάκτωρ της θεολογίας υπό της θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.
Το 1935, εξελέγη υφηγητής και μετά καθηγητής της Δογματικής της θεολογικής Στολής του Βελιγραδίου. Το 1945, επικρατήσαντος του κομμουνιστικού καθεστώτος, υπεχρεώθη να εγκαταλείψει το Πανεπιστήμιο και έζησε στην Ιερά Μονή των αρχαγγέλων Τσέλιε, κοντά στο Βάλιεβο ως πνευματικός, συνεχίζοντας εκεί, κάτω από δυσχερείς συνθήκες, το πνευματικό και συγγραφικό του έργο.
Συνέγραψε το τρίτομο έργο «Ορθόδοξος φιλοσοφία της αληθείας», την γνωστή Δογματική του, επτά τόμους ερμηνεία της Καινής Διαθήκης και Δώδεκα τόμους βίους Αγίων και πολλά άλλα θεολογικά και Φιλοσοφικά. Εφέτος συμπληρώνονται τριάντα χρόνια από την οσιακή κοίμησή του. Θεωρείται από τους μεγαλύτερους θεολόγους του 20ού αιώνος, ακολούθησε κατά πάντα την θεολογική εμπειρία και την άσκηση των μεγάλων Πατέρων της εκκλησίας, είναι η κρυφή συνείδηση της Σερβικής εκκλησίας. Πολλά βιβλία του έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά.

(Αναδημοσίευση από το Ενημερωτικό Έντυπο Ενορίας Αγίου Γεωργίου Διονύσου - Μάϊος 2009, αρ. 23)

(Πηγή ηλ. κειμένου: "Αντιαιρετικόν Εγκόλπιον")